

Sygn. akt III AUa 1089/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak (spr.) SO del. do SA Ewa Szafraniuk
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017 r. w Lublinie

sprawy K. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o odsetki

na skutek apelacji wnioskodawcy K. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 11 lipca 2016 r. sygn. akt VII U 551/16

oddala apelację.

Ewa Szafraniuk Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Krzysztof Szewczak

III AUa 1089/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 sierpnia 2015 r., znak:(...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił K. B. przyznania prawa do odsetek z tytułu zwłoki w wypłacie świadczenia emerytalnego. W uzasadnieniu podniesiono, że zgodnie z art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. W razie ustalenia prawa do świadczenia orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego. Wyrok ustalający prawo do emerytury stał się prawomocny z dniem 23 kwietnia 2015 r., zaś decyzja wykonująca ten wyrok została wydana w dniu 11 czerwca 2015 r., a zatem, zdaniem organu rentowego, brak jest podstaw do wypłaty odsetek.

W odwołaniu od tej decyzji K. B. domagał się przyznania prawa do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia. Podniósł przy tym, że organ rentowy winien respektować wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 12 listopada 2012 r., w którym nakazano wydanie wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W związku z tym organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie okoliczności pracy w warunkach szczególnych, a zatem ciąży na nim obowiązek wypłaty odsetek za zwłokę w wypłacie emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2016 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 6 lutego 2013 r. odmówił wnioskodawcy K. B. przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, uznając, że nie spełnił on warunków do ustalenia prawa do tego świadczenia. Po rozpoznaniu odwołania ubezpieczonego od tej decyzji Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2015 r., wydanym w sprawie sygn. akt VII U 600/13, zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił wnioskodawcy od dnia (...) prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Apelację od tego wyroku wniesioną przez organ rentowy wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa 195/15, Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił. Wyrok ustalający prawo do emerytury stał się prawomocny z dniem 23 kwietnia 2015 r. Wyrok ten wpłynął do organu rentowego w dniu 28 maja 2015 r. Decyzją z dnia 11 czerwca 2015 r., wydaną z zachowaniem 30-dniowego terminu określonego w art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wykonał w/w prawomocny wyrok poprzez przyznanie wnioskodawcy emerytury, ustalenie jej wysokości i wypłacenie wyrównania.

Sąd Okręgowy powołując się na treść przepisów 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 963 ze zm.) oraz art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 887 ze zm.) uznał za prawidłowe stanowisko organu rentowego, że ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji był dzień wpływu do ZUS prawomocnego wyroku ustalającego prawo do emerytury, wydanego w sprawie sygn. akt VII U 600/13 Sądu Okręgowego w Lublinie. Z akt tej sprawy wynika, że w toku postępowania sądowego pojawiły nowe dowody, których nie znał organ rentowy. Sąd Okręgowy rozpoznając tę sprawę nie poprzestał na ustaleniach zawartych w powołanym wyżej wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 12 listopada 2012 r., sygn. akt VII P 248/12, nakazującym wydanie świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, lecz dopuścił i przeprowadził dowód z zeznań czterech świadków oraz dowód z przesłuchania wnioskodawcy w charakterze strony, a także dowód z akt osobowych K. B.. Sąd Apelacyjny w Lublinie rozpoznając apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 19 grudnia 2014 r., wydanego w sprawie sygn. akt VII U 600/13, uzupełnił postępowanie dowodowe w ten sposób, że przeprowadził dowód z uzupełniającego przesłuchania wnioskodawcy. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że w toku postępowania odwoławczego zostały przeprowadzone przez sądy I i II instancji nowe dowody, nieznanne organowi rentowemu wcześniej w toku postępowania administracyjnego, co powoduje, że nie można uznać, iż ZUS ponosi odpowiedzialność za nieterminową wypłatę świadczenia.

Sąd I instancji dodatkowo podkreślił, że kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach dla celów emerytalno-rentowych, może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie emerytury, ewentualnie w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego odmawiającej prawa do tego świadczenia. ZUS nie był związany powołanym wyżej wyrokiem nakazującym wydanie ubezpieczonemu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Orzeczeniem tym nie był również związany Sąd Okręgowy w Lublinie rozpoznający odwołanie K. B. od decyzji ZUS odmawiającej mu prawa do wcześniejszej emerytury. Sąd Okręgowy w tej sprawie dokonał samodzielnych ustaleń stanu faktycznego i w oparciu o nie wydał wyrok przyznający wnioskodawcy prawo do wcześniejszej emerytury. Dopiero ten prawomocny wyrok, jak słusznie wywodził organ rentowy, stanowił wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Po uprawomocnieniu się wyroku, organ rentowy, z zachowaniem 30-dniowego terminu określonego w art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wydał decyzję o przyznaniu prawa do emerytury, czego wnioskodawca nie kwestionował.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniósł ubezpieczony K. B.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości wnioskodawca zarzucił mu:

a/ naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji był dzień wpływu do ZUS prawomocnego wyroku ustalającego prawo do emerytury, pomimo że powoływał się on na wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 12 listopada 2012 r., sygn. akt VII P 248/12, nakazujący jego pracodawcy wydanie świadectwa wykonywania przez apelanta pracy w szczególnych warunkach w okresie od dnia 1 stycznia 1990 r. do dnia 31 grudnia 1998 r.;

b/ naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 365 § 1 k.p.c. poprzez błędne uznanie, że zarówno organ rentowy, jak i Sąd Okręgowy rozpoznający odwołanie wnioskodawcy od decyzji odmawiającej mu prawa do wcześniejszej emerytury, nie wiązał w/w wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie.

W konsekwencji tych zarzutów ubezpieczony K. B. wnosil o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie mu prawa do odsetek z tytułu zwłoki w wypłacie emerytury oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchYLENIEM zaskarżonego wyroku.

Ustalenia Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie niniejszej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 października 1998 r., II CKN 923/97 – OSNC 1999, z. 3, poz. 60; z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 21/98 – OSNAP 2000, nr 4, poz. 143; z dnia 20 stycznia 2000 r., I CKN 356/98 – LEX nr 50863; z dnia 7 kwietnia 2004 r., IV CK 227/03 – LEX nr 585855; z dnia 20 maja 2004 r., II CK 353/03 – LEX nr 585756; z dnia 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09 – LEX nr 518138; z dnia 27 kwietnia 2010 r., II PK 312/09 – LEX nr 602700).

Wbrew stanowisku apelacji nie doszło w sprawie niniejszej do naruszenia prawa materialnego, ponieważ do niewadliwie ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji zastosował w odpowiedni sposób przepisy art. 118 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 887 ze zm.) oraz art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2016 r., poz. 963 ze zm.), dokonując ich prawidłowej wykładni. Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli organ rentowy – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Jednocześnie stosownie do art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Jednak w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego (przede wszystkim sądu) za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu

prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Powołanych przepisów nie można interpretować w oderwaniu od utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., P 11/07, który rozstrzygał o zgodności art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z Konstytucją RP. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że przez pojęcie "wyjaśnienie ostatniej niezbędnej okoliczności" z art. 118 ust. 1a należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Stąd też 30-dniowy termin na wydanie decyzji w sprawie świadczenia i jego wypłaty w razie, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone przez sąd, powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. W podobny sposób interpretuje przepis art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej Sąd Najwyższy. W jego orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że do wyłączenia obowiązku wypłaty odsetek nie jest wystarczające wykazanie, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03 – OSNP 2005, nr 10, poz. 147). W wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04 (OSNP 2005, nr 19, poz. 308), Sąd Najwyższy przyjął, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, zwłaszcza gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy podniósł, że wówczas, gdy organ rentowy w chwili wydania zaskarżonej decyzji miał wszystkie potrzebne dane pozwalające na wydanie decyzji zgodnej z prawem, a po stronie ubezpieczonego nie występował obowiązek wykazania żadnych innych okoliczności uzasadniających jego wnioski, to dla obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia nie mogą mieć znaczenia okoliczności dotyczące przebiegu postępowania sądowego, zwłaszcza gdy w tym postępowaniu nie ustalono żadnych nowych przesłanek wypłaty świadczenia, których wykazanie ciążyło na ubezpieczonym, a które nie były znane (nie mogły być znane) organowi rentowemu. W uzasadnieniu wyroku z 21 czerwca 2012 r., III UK 110/11, Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż w celu ustalenia, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie spowodowane błędem w ustaleniach faktycznych, konieczne jest wykazanie, że w przepisany termin ZUS nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy podkreślił jednak konieczność uwzględnienia tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08 – OSNP 2010, nr 23-24, poz. 293).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy niniejszej, trzeba podkreślić, że Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, które ocenił bez przekroczenia przy tym granic swobodnej oceny dowodów zakreślonych dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Nie ulega wątpliwości, że wydając decyzję z dnia 6 lutego 2014 r. omawiającą K. B. prawa do wcześniejszej emerytury, organ rentowy nie dysponował dowodami, które pozwalały na ustalenie w sposób prawidłowy, że spełnia on wszystkie przesłanki prawa do emerytury w obniżonym wieku, w tym, że udowodnił co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy zmieniając tę ostatnią decyzję orzekał w oparciu o nowe dowody, a mianowicie zeznania świadków: J. L. i C. R.. Za nowe dowody w sprawie o emeryturę, wbrew odmiennemu zapatrywaniu wyrażonemu w apelacji, należy również uznać dowody z zeznań świadków: H. D. i E. K., a także dowód z przesłuchania ubezpieczonego w charakterze strony. Co prawda ci dwaj ostatni świadkowie, a także sam wnioskodawca, złożyli zeznania w sprawie o nakazanie wydania świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach (VII P 248/12 Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie), to jednak obowiązująca również w sprawie o emeryturę zasada bezpośredniości sprzeciwiała się wykorzystaniu w tej sprawie zeznań tych świadków i wnioskodawcy złożonych przed Sądem Rejonowym w sprawie o wydanie świadectwa

pracy. Pełną świadomość tego ograniczenia dowodowego w sprawie o emeryturę miał ubezpieczony, bowiem dowód z zeznań świadków: H. D. i E. K. został w niej dopuszczony i przeprowadzony na jego wniosek (k. 17 akt sprawy o emeryturę sygn. VII U 600/13). Trafnie Sąd I instancji zauważył, że również Sąd Apelacyjny w Lublinie rozpoznając apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego ustalającego prawo do emerytury uznał za konieczne przeprowadzenie dowodu z uzupełniającego przesłuchania wnioskodawcy.

Za prawidłowe nie można uznać stanowiska ubezpieczonego zaprezentowanego w apelacji, że organ rentowy mógł dokonać niezbędnych ustaleń dotyczących posiadania przez niego wymaganego co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 12 listopada 2012 r., sygn. akt VII P 248/12, nakazującego jego pracodawcy – (...) sp. z o.o. w K. wydanie apelantowi świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, który to wyrok wiązał ZUS w sprawie o emeryturę. Ten ostatni wyrok bowiem nie ma mocy wiążącej w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, albowiem mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia z art. 365 § 1 k.p.c. nie można rozpatrywać w oderwaniu od art. 366 k.p.c., stosownie do którego przymiot powagi rzeczy osądzonej odnosi się tylko „do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami”. Granice przedmiotowe powagi rzeczy osądzonej określa przedmiot rozstrzygnięcia i jego podstawa faktyczna, natomiast jej granice podmiotowe obejmują tożsamość obydwu stron procesu, a więc powoda i pozwanego, a także ich następców prawnych. Sprawa o ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach (o nakazanie wydania świadectwa wykonywania takiej pracy) jest przedmiotowo inna od sprawy o świadczenie emerytalne i toczyła się między innymi stronami niż sprawa o emeryturę. Z wyjątkiem wypadków przewidzianych w ustawie, prawomocny wyrok nie może mieć mocy wiążącej wobec podmiotu, który nie uczestniczył w postępowaniu poprzedzającym wydanie tego wyroku. Wyrok wydany w sprawie z powództwa pracownika przeciwko pracodawcy ustalający, że pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma zatem mocy wiążącej przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w sprawie o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 lutego 2017 r., III UK 52/16). Organ rentowy, nie będąc związany tym ostatnim prawomocnym wyrokiem nakazującym wydanie ubezpieczonemu świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, był w pełni uprawniony do ustalenia, że dokumenty przedstawione przez apelanta w postępowaniu administracyjnym nie pozwalały na uznanie, że udowodnił on wszystkie przesłanki prawa do wcześniejszej emerytury, bliżej określone w art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w tym sporną – posiadanie co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Dopiero w postępowaniu odwoławczym na podstawie dowodu z zeznań w/w świadków, przesłuchania ubezpieczonego w charakterze strony, a także dowodu z dokumentu urzędowego w postaci prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 12 listopada 2012 r., wydanego w sprawie sygn. akt VII P 248/12, wnioskodawca udowodnił również spełnienie tej ostatniej przesłanki. Trafnie zatem Sąd Okręgowy przyjął, że dopiero prawomocny wyrok wydany w sprawie o emeryturę stanowił wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu emerytury. Wykonującą ten wyrok decyzję organ rentowy wydał z zachowaniem 30-dniowego terminu określonego w 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja wnioskodawcy jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.